17.10.2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle rakentamislaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp).

Eduskunnan käsittelyssä on otsikossa mainittu hallituksen esitys. Valtiovarainministeriö esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Valtiovarainministeriö pitää oikeana ratkaisuna sitä, että alueidenkäyttöä koskeva kokonaisuus jäi tässä vaiheessa maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen ulkopuolelle. Valtiovarainministeriö pitää välttämättömänä, että alueidenkäytön osion uudistamisen jatkovalmistelussa palataan sen alkuperäisiin tavoitteisiin mm. kaavoituksen joustavoittamisesta ja sujuvoittamisesta.

Rakentamisen osuus päästöistä on merkittävä, ja valtiovarainministeriö pitää siksi vähähiilisyyden ja kiertotalouden edistämistä rakentamisessa välttämättömänä. Voidaan pitää mahdollisena, että se myös pidemmällä aikavälillä luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota hallituksen esityksen perusteluissakin mainittuihin haasteisiin arvioida ehdotettujen muutosten taloudellisia vaikutuksia. Lupakynnyksen nosto ja rakennus- ja toimenpideluvan korvaaminen yhdellä rakentamisluvalla ovat hallinnon sujuvoittamiseen tähtääviä ehdotuksia. Toisaalta erityisesti vähähiilisyyteen liittyvien ehdotusten voidaan arvioida lisäävän hallinnollista taakkaa, ja rakentamislain yhteisvaikutusten arviointi on siten haastavaa.

On mahdollista, ettei lisäkustannuksia aiheuttavilla ehdotuksilla sinänsä olisi merkittävää vaikutusta esimerkiksi asuntojen hintoihin, koska rakentamisen kustannukset ja myyntihinnat ovat etenkin kasvavilla seuduilla erkaantuneet toisistaan. Enemmän kyse lienee siitä, millä tavalla erikokoiset ja eri alueilla toimivat rakennusalan erilaiset yritykset kykenevät kehittämään omaa osaamistaan ja innovaatiokykyään etenkin tällä hetkellä, kun korko- ja inflaatiokehitys sekä talouden kuva aiheuttavat epävarmuutta kaikissa toimijoissa. Siksi valtiovarainministeriö pitääkin tärkeänä, että ehdotettujen muutosten tosiasiallisia vaikutuksia arvioidaan myös jälkikäteen sekä taloudellisten vaikutusten että ympäristövaikutusten arvioimiseksi.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Esityksen budjettivaikutukset

Hallituksen esityksellä olisi vaikutuksia vuoden 2023 talousarvioesityksen useampaan talousarviomomentin päätösosaan, joten se olisi talousarvioesitykseen liittyvä ns. budjettilaki. Esityksen talousarviovaikutukset olisivat seuraavat:

Purkumateriaali- ja rakennusjätetietokannan suunnittelusta, toteuttamisesta, testauksesta ja ylläpidosta aiheutuisi vuosittaisia kustannuksia. Investointikustannusten arvioidaan olevan vuonna 2023 300 000 euroa ja vuonna 2024 250 000 euroa. Ylläpitokustannusten arvioidaan olevan noin 180 000 euroa vuodessa. Edellä mainitut määrärahat sisältyvät vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja vuosia 2023-2026 koskevaan julkisen talouden suunnitelmaan ympäristöministeriön toimintamenoihin 35.01.01. Ylläpitovaiheen kustannusten kattaminen ainakin osittain kerättävillä maksuilla selvitetään jatkovaiheessa, mitä valtiovarainministeriö pitää tärkeänä.

Kansallinen päätöstietokanta on kehitetty rakennusten vähähiilisyyden ohjaamiseksi. Suomen ympäristökeskus ylläpitäisi päästötietokantaa, mihin se tarvitsisi 119 000 euron määrärahan vuosittain. Määräraha sisältyy vuoden 2023 talousarvioesitykseen Suomen ympäristökeskuksen momentille 35.01.04. Jatkorahoituksesta linjataan osana vuosia 2024-2027 koskevan julkisen talouden suunnitelman (ns. tekninen kehys) valmistelun yhteydessä.

Edellä olevien ohella vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja vuosia 2023-2026 koskevaan julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy yhteensä 3 miljoonaa euroa (sisältäen käsittelytehtävät) kohdennettavaksi kunnille ja maakuntien liitoille uusien digivelvoitteiden aiheuttamien muutoskustannusten korvaamiseen. Talousarvioesityksen määrärahamomentin (35.20.35) mukaan avustuksia myönnettäisiin enintään 60 000 euroa kuntaa tai 10 000 euroa maakunnan liittoa kohden.

Vuosien 2020-2022 talousarvioihin ja vuoden 2023 talousarvioesitykseen sisältyy yhteensä 19,9 miljoonaa euroa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän investointikustannuksiin talousarviomomentille 35.20.04. Tietojärjestelmän ylläpitokustannukset eivät tässä vaiheessa sisälly julkisen talouden suunnitelmaan, vaan ylläpitokustannuksista linjataan tulevan julkisen talouden suunnitelman valmistelun yhteydessä. Valtiovarainministeriö pitää tältä osin tärkeänä, että mikäli rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ansiosta eräiltä virastoilta säästyy kustannuksia, tulisi nuo säästöt käyttää ylläpitokustannusten osittaiseen kattamiseen.

Tietomallinnukseen liittyvät määrärahat liittyvät ensisijaisesti rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskevaan hallituksen esitykseen (HE 140/2022 vp), jolla on kuitenkin liittymäpintaa myös rakentamislakiin. Valtiovarainministeriön

sisällölliset kannanotot tietomallinnuksen osalta esitetään rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskevan hallituksen esityksen (HE 140/2022 vp) kuulemisen yhteydessä.

Budjettineuvos

Armi Liinamaa

Valtiovarainministeriö,

budjettiosasto